

השתלת קרנית ממת לחי

השאלה:

אדם, שציווה מחיים, שאחרי מותו ינקרו את עיניו כדי להרכיב את הקרנית לסומא – האם יש איסור בדבר?

תשובה:

הבעיות הקשורות בשאלה זו הן:

א. איסור ניוול המת – לדעת המחבר איסור זה הוא מן התורה, אך "כבר האריכו האחרונים, דאין להחמיר באופן שהביע דעתו מחיים להשתמש בו לצורך רפואה, ומה גם שבנידון-דין אין זה בידון כה גדול כמו פתיחת הבטן ונתוח איברים ואם כן מצד איסור ניוול יש להתיר".

ב. איסור הנאה ממת – רוב הפוסקים סבורים, שבנתח מתים בדרך כלל אין משום איסור הנאה כשהרופאים עושים רק להתלמד או לתועלת הרפואה, כיון שאין להם הנאה מגוף האיסור. אך בנידון דידן, שרוצים להגות מעור המת ממש – יתכן שיש משום איסור הנאה. והנה הרב אונטרמן חידש, שאם מרכיבים קרום מהעין והקרום שב לתחיה במקומו המרשתל – אין בזה משום איסור הנאה. אך המחבר דחה את דבריו וגם הרב אונטרמן עצמו לא החליט בודאות לסמוך על חידושו. אכן, יש להתיר מטעם אחר והוא, שרבים מהפוסקים סבורים שאין איסור הנאה בעור המת ובפרט ביחס לסומא, שנחשב כמת, הרשות נתונה לו להתרפא בכל דבר, חוץ מעכוזה זרה, כדין חולה שיש בו סכנה; ג. בטול מצות קבורה – ברמב"ם (הלכות אבל, פרק י"ב הלכה א') נפסק, שאפילו הסכים מחיים שלא לקבורו – אין שומעים לו, ועוברים בעשה ולא-תעשה. ובפרט כשמוציאים איבר שלם – אין חולק שמחוייבים לקבורו. ולכן הדבר מותר רק בתנאי שיקברו את המת וגם את עיניו כהלכה וישתמשו רק בקרום והוא פחות מכזית ומתחבר לחי.

סברא כללית להתיר מביא המחבר מטעם שסומא חשוב כמת והרי זה כפקוח נפש וכחולה מסוכן שנמצא לפנינו תמיד. ואף לדעת הסוברים שסומא איננו בגדר חולה שיש בו סכנה, הרי הרבה מהאחרונים סוברים, שאין להחמיר במקום שהסכים לכך מחיים.

מסקנה:

"כשמחל על בידונו, ובפרט שרוצה לעשות מצה גדולה, ואחרי שכמה מגדולי דורנו דנו במקרה כזה להיתרא – יש להקיל בנידון דידן, והמתיר לא הפסיד".

(הרב מ. שטיינברג, נועם, כרך ג', עמ' פ"ז).

מקורות נוספים:

ראה אטיא, גליון ה', עמ' 27.